

А.Т.Алиманова,^{1*} М.К.Жазыкова,¹ К.Д.Бузаубакова,²
Л.В.Вахидова,³ М.С.Елубаева²

¹ Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік университет, Ақтөбе қ., Қазақстан

² М.Х.Дулати атындағы Тараз университет, Тараз, Қазақстан

³ М.Акмолла атындағы Башқұрт мемлекеттік педагогикалық университет,
Уфа қ., Башқұртстан

ЖОБАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ КРЕАТИВТІЛІГІН ДАМУ ҚҰРАЛЫ РЕТІНДЕ

Аңдатпа

Қазіргі білім беру жүйесі білімді беруге ғана емес, сонымен қатар бастауыш сынып оқушыларының шығармашылық ойлауын дамытуға тырысады. Бұл мақалада бастауыш сынып оқушыларының шығармашылығын дамытудың тиімді құралы ретінде жобалық оқытудың зерттеулері мен практикалық аспектілеріне жан-жақты шолу жасалады.

Зерттеудің мақсаты-жобалық оқытудың бастауыш сынып оқушыларының шығармашылық ойлауына әсерін анықтау және осы оқыту әдісін сәтті жүзеге асыруды жеңілдететін факторларды анықтау.

Жобалық оқыту саласының өзіндік ерекшеліктері мен артықшылықтары, сондай-ақ шектеулер мен проблемалары бар. Бұл мақалада осы оқыту әдісінің оң және теріс жақтары қарастырылады.

Әдеби шолуды, деректерді және практикалық ұсыныстарды пайдалана отырып, мақала оқырмандарға оқушылардың креативтілігін дамыту мақсатында жобалық оқытуды бастауыш сыныптарға қалай сәтті біріктіруге болатыны туралы кең түсінік береді. Бұл мақала сонымен жобалық оқытудың балалардың шығармашылық ойлауына оң әсерін растайтын зерттеулердің мысалдарын ұсынады.

Мақалада талқылау мұғалімнің бастауыш сыныптарда жобалық оқытуды қалай тиімді жүзеге асыра алатындығы және осы әдістің артықшылықтары мен шектеулері туралы сұрақтар туғызады. Қорытынды жобалық оқытудың бастауыш сынып оқушыларының креативтілігін дамыту құралы ретіндегі рөлін атап көрсетеді және оның қазіргі білім беру тәжірибесінде өзектілігін айқындайды.

Түйін сөздер: жобалық оқыту, креативтілік, бастауыш сыныптар, білім беру, даму, дәстүрлі әдістер, инновация.

Алиманова А.Т.,^{1*} Жазыкова М.К.,¹ Бузаубакова К.Д.,²
Вахидова Л.В.,³ Елубаева М.С.²

¹ Актюбинский региональный университет им. К.Жубанова, г.Актобе, Казахстан

² Таразский университет имени М.Х.Дулати, г.Тараз, Казахстан

³ Башкирский государственный педагогический университет им. М.Акмоллы,
г.Уфа, Башкортстан

ПРОЕКТНОЕ ОБУЧЕНИЕ КАК ИНСТРУМЕНТ РАЗВИТИЯ КРЕАТИВНОСТИ УЧАЩИХСЯ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

Аннотация

Современная образовательная парадигма стремится не только передать знания, но и развивать креативное мышление учащихся начальных классов. Эта статья представляет комплексный обзор исследований и практических аспектов проектного обучения как эффективного инструмента развития креативности детей в начальных классах.

Цель исследования заключается в выявлении влияния проектного обучения на креативное мышление учащихся начальных классов и в выявлении факторов, облегчающих успешную реализацию этого метода обучения. Сфера проектного обучения имеет свои особенности и преимущества, а также ограничения и проблемы, особенно при применении к начальным классам. Эта статья рассматривает как положительные, так и негативные стороны данного метода обучения.

С использованием литературного обзора, практических исследований и практических рекомендаций, статья предоставляет читателям обширное представление о том, как проектное обучение может быть успешно интегрировано в начальные классы с целью развития креативности детей.

Данная статья также анализирует методы оценки развития креативности и предоставляет примеры исследований, подтверждающих положительное воздействие проектного обучения на креативное мышление детей. Дискуссия в статье поднимает вопросы о том, как учитель может эффективно внедрить проектное обучение в начальных классах и о преимуществах и ограничениях данного метода.

Заключение подчеркивает роль проектного обучения как инструмента развития креативности учащихся начальных классов и подчеркивает его актуальность в современной образовательной практике.

Ключевые слова: проектное обучение, креативность, начальные классы, образование, развитие, традиционные методы, инновация.

Alimanova A.,^{1*} Zhazykova M.,¹ Buzaubakova K.,²

Vakhidova L.,³ Yelubayeva M.²

¹ K.Zhubanov Aktobe Regional University, Aktobe, Kazakhstan

² Taraz University named after M.Kh. Dulaty, Taraz, Kazakhstan

³ Bashkir State Pedagogical University named after M. Akmulla, Ufa, Bashkortostan

PROJECT-BASED LEARNING AS A TOOL FOR DEVELOPING THE CREATIVITY OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS

Abstract

The modern educational paradigm seeks not only to transfer knowledge, but also to develop the creative thinking of primary school students. This article presents a comprehensive review of research and practical aspects of project-based learning as an effective tool for developing children's creativity in primary school.

The purpose of the study is to identify the impact of project-based learning on the creative thinking of primary school students and to identify factors that facilitate the successful implementation of this teaching method. The field of project-based learning has its own characteristics and advantages, as well as limitations and problems, especially when applied to elementary grades. This article examines both the positive and negative aspects of this teaching method.

Using a literature review, practical research and practical recommendations, the article provides readers with an extensive understanding of how project-based learning can be successfully integrated into primary classes in order to develop children's creativity.

This article also analyzes methods for assessing the development of creativity and provides examples of studies confirming the positive impact of project-based learning on children's creative thinking. The discussion in the article raises questions about how a teacher can effectively implement project-based learning in primary schools and about the advantages and limitations of this method.

The conclusion emphasizes the role of project-based learning as a tool for developing the creativity of primary school students and emphasizes its relevance in modern educational practice.

Keywords: project-based learning, creativity, elementary classes, education, development, traditional methods, innovation.

Кіріспе. Қазіргі білім беру жағдайында оқушылардың кретивтілігін дамыту мәселесі өзекті әрі маңызды. Инновацияға толы, жылдам өзгеретін әлем жағдайында кретивтілікті дамыту білім беру мен болашақ мансаптағы табыстың негізгі факторына айналады.

Алайда, балаларда, әсіресе бастауыш сынып оқушыларында креативтілікті қалай дамыту керек деген сұрақ мұғалімдер мен зерттеушілердің өзекті тақырыбы болып қала береді. Ілгері дамып жатқан, инновациялық және тиімді әдістердің бірі-жобалық оқыту әдісін атап өтуге болады.

Жобалық оқыту-бұл оқушылардың нақты мәселелерді шешуге және өз жобаларын құруға белсенді және практикалық қатысуына баса назар аударатын білім беру тәсілі. Оқытудың бұл әдісі білімді игеруге ықпал етіп қана қоймайды, сонымен қатар практикалық дағдыларды, тәуелсіздікті, әсіресе, креативтілікті дамытады [1. б, 31].

Бұл тақырыпты зерттеудің өзектілігі бірнеше факторларға байланысты:

- Жылдам өзгерістермен және инновацияға қойылатын талаптармен сипатталатын қазіргі әлемде креативтілік барған сайын маңызды дағдыға айналуға. Креативтілікке ие балалар оқуда және болашақ мансапта артықшылыққа ие.

- Жобалық оқыту оқушыларға оқу процесіне белсенді қатысуға және практикалық дағдыларды дамытуға мүмкіндік береді.

- Әр түрлі елдердегі көптеген білім беру стандарттары оқушылардың креативтілігі мен практикалық дағдыларын дамыту қажеттілігін көрсетеді.

- Көптеген зерттеулерге қарамастан, бастауыш сынып оқушыларының креативтілігін дамыту үшін жобалық оқытудың нақты әдістері мен тиімділігі туралы мәліметтер аз.

Бұл мақалада біз бастауыш сыныптарда жобалық оқытуды қолдануға және оның оқушылардың креативтілігін дамытуға әсеріне байланысты заманауи зерттеулер мен әдістемелерге шолу жасаймыз. Біз жобалық оқытудың негізгі аспектілерін, оның артықшылықтары мен шектеулерін қарастырамыз және осы тәсілді тиімді жүзеге асыруға ықпал ететін факторларды атап өтеміз.

Бұл мақаланың мақсаты зерттеулер мен практикалық мысалдарға кең шолу жасау, сондай-ақ жобалық оқыту тұрғысында креативтіліктің дамуын бағалау әдістерін талдау болып табылады. Біз сондай-ақ бастауыш мектепке жобалық оқытуды енгізу кезінде мұғалімдердің алдында тұрған өзекті мәселелер мен қиындықтарды қарастырамыз және осы әдісті сәтті жүзеге асыру үшін практикалық ұсыныстар береміз.

1. Оқушылардың креативтілік деңгейін бағалау үшін қолданылатын әдістер мен құралдарды зерттеу.

2. Жобалық оқытудың креативтілікті дамытуға әсерін көрсететін зерттеулердің практикалық мысалдарын талдау.

3. Бастауыш сыныптарда жобалық оқытуды сәтті жүзеге асыруға ықпал ететін факторларды қарастыру.

Бұл зерттеудің жаңалығы-бұл жобалық оқытудың заманауи әдістері мен тәсілдерін жүйелі түрде талдауды және олардың бастауыш сынып оқушыларының шығармашылығын дамытуға әсерін ұсынады. Зерттеу сонымен қатар бастауыш мектепте жобалық оқытуды сәтті жүзеге асыруға ықпал ететін факторларды анықтай алады.

Қазіргі білім беру жағдайында бастауыш сынып оқушыларының креативтілігін дамыту ерекше маңызға ие болады. Креативтілік-бұл балалардың тез өзгертін әлемге сәтті бейімделуіне және болашақта олардың әлеуетін дамытуға ықпал ететін негізгі құзыреттілік [2. б. 28]. Дегенмен, көптеген мұғалімдер бастауыш сынып оқушыларында креативтілікті ынталандырудың тиімді әдістерін әзірлеу үрдісінде қиындықтарға тап болады.

Мәселе мынада: бастауыш сынып оқушыларының жас ерекшеліктерін, қажеттіліктерін және білім беру жағдайын ескере отырып, креативтілік қабілеттерін жүйелі және тиімді түрде қалай дамытуға болады?

Білім мен дағдыларды қалыптастыруға бағытталған дәстүрлі оқыту әдістері балалардың креативтілік ойлауын ынталандыру үшін жеткіліксіз болуы мүмкін. Осылайша, креативтілікті дамытуға ықпал ететін бастауыш білім берудің ерекшеліктерін ескеретін инновациялық педагогикалық әдістерді әзірлеу және қолдану қажеттілігі туындайды.

Осы тұрғыда, жобалық оқыту берілген мәселені шеше алатын әлеуетті тәсілдердің бірі болып табылады. Алайда, бұл әдіске деген қызығушылықтың артуына қарамастан, оның тиімділігі, бастауыш мектептің қажеттіліктеріне бейімделуі және шығармашылықты бағалау критерийлерін әзірлеу мәселелері жеткілікті зерттелмеген күйінде қалып, әрі қарай терең талдау мен зерттеуді қажет етеді.

Жобалық оқытудың қолдану аспектілерін анықтау үшін түрлі әдебиет көздерін талдаған жөн.

Петрова А.О. Ағылшын тілін жобалық оқыту әдістемесін қолдану оқушылардың ынтасын арттырудың және олардың қарым-қатынас дағдыларын жақсартудың тиімді әдісі болып табылады деп есептейді. Әдістеменің негізгі идеясы - білім алушылар мәдениет, спорт, экономика, өнер және т.б. сияқты әртүрлі тақырыптар бойынша ағылшын тілінде ұжымдық жобалар құруы.

Техника жоба бойынша жұмыстың төрт кезеңін қамтиды. Бірінші кезеңде мұғалім оқушыларды жобаның тақырыбымен және оны орындауға қойылатын негізгі талаптармен таныстырады. Екінші кезеңде студенттер тақырыпты зерттей бастайды, материалдарды талдайды және жобаға мазмұн дайындайды. Үшінші кезеңде оқушылар ұжымда жоба құру үшін жұмыс

істейді және презентация дайындайды. Соңында, төртінші кезеңде оқушылар өз жобаларын сынып алдында ұсынады [3, б, 26].

Рабинович П.Д. жобалық оқыту мен басқаруды мектеп білімінің мазмұны мен білім беру тәжірибесін өзгерту мүмкіндігі ретінде қарастырады. Жобалық оқыту білім беру қатынастарының мәнін өзгертеді, оқушының бойында субъективті ұстанымды қалыптастырады, оны белсенді танымға, шығармашылыққа және жеке дамуға ынталандырады. Алайда, өзгеріс нәтижелері оған білім беру процесінің барлық қатысушыларының дайындығына, қолданылатын әдістемелерге, технологияларға және құралдарға байланысты [4, б, 33].

Сорокина Т.А. ойынша бастауыш мектепте жобалық технологияларды қолдану мұғалімдерге әр баланың жеке басын түсінуге, оның жеке ерекшеліктері мен қажеттіліктерін ашуға көмектеседі. Мұндай технологиялар оқу процесінде балалардың тұлғааралық өзара әрекеттесуіне жағдай жасауға және олардың әлеуметтік өзара әрекеттесу дағдыларын кеңейтуге бағытталған. Жобалық іс-шаралар оқушылардың таным қажеттіліктерін, оқуға деген ынтасын дамытуға көмектеседі. Бастауыш мектепте оқыту оқушыларды танымға баулу, олардың танымдық қызығушылығын дамыту үшін ұйымдастырылуы керек. Ол үшін оқуды қызықты ету қажет. Бұған білім беруде жүйелі-белсенді тәсілді, оқытудың жобалық технологияларын қолдану арқылы қол жеткізіледі [5, б, 216].

Толкова Н.М. бастауыш сынып оқушыларының жобалық қызметіне талдау жасай отырып, оқу іс-әрекетінің басқа түрлерінен айырмашылығы, бастауыш сынып оқушыларының жобалық іс-әрекетінің компоненттері (оқу жағдайлары, оқу әрекеттері, оқу бақылауы, бағалау) тапсырма-жобаларды орындау барысында мақсатты түрде қалыптасатынын байқауға болатынын анықтайды. Нәтижесінде мұғалім ақпараттық технологияларды қолдана отырып, оқу іс-әрекеті құрылымының әр компонентінің қалыптасуын мұқият бақылауға мүмкіндік алады. Жобалық қызметтің маңызды ерекшелігі-бұл бірлесіп орындауында. Бұл ретте жобалық қызметтің үйлесімділігі мұғалім мен оқушыға да, жалпы жобаны орындау үрдісінде бір-бірімен өзара әрекеттесетін сыныптастар тобына да қатысты болуы мүмкін. Жобалық оқыту топты біріктіреді және өзара әрекеттесуге үйретеді [6, б, 72].

Сулейманова Ф.М. жұмысына сүйенсек, бастауыш сынып оқушыларын жобалық оқуға тарту оларды материалды талдау және жүйелеу қабілетіне жетелейді, балаларға өз жұмысының нәтижесіне қанағаттану сезімін әкеледі. Жоба әдісі оқушылардың негізгі құзыреттіліктерін қалыптастыруға, оларды өмірдің нақты жағдайларына дайындауға бағытталған. Бастауыш сыныптарда жобалық технологияларды қолдану дербестік, мақсаттылық, жауапкершілік, бастамашылық, табандылық, төзімділік сияқты жеке қасиеттердің дамуына ықпал етеді [7, б, 135].

Ғылыми ізденістерінің нәтижелері бойынша көптеген ғалымдар оқыту технологиясы жобалар әдісіне негізделген проблемалық оқытуды ұйымдастырудың ең оңтайлы әдістерінің бірі болып табылады деген қорытындыға келді. Ғылыми қызмет барысында Н.Ю. Пахомова да осындай ұстанымға ие болды.

Алиева С.А. ойынша бастауыш мектеп жасы жобалық қызметке кірудің бастапқы кезеңін білдіреді, оның барысында аталған қызмет түрін одан әрі игеру үшін іргетас қалыптасады. Осы себепті бастауыш мектепте жобалық қызметті бірнеше кезеңде жүзеге асырудың объективті қажеттілігі туындайды. Әрбір нақты кезең аясында білім беру қызметінің белгілі бір әдістерін қолдану қажет. Көптеген ғалымдар бұрын аяқталған жобалардың үлгілерін көрсету әдістемесінің, ақпараттық қолдау және көмек көрсету әдістемесінің, миға шабуыл әдістемесінің, шағын маркетингтік зерттеу жұмыстарын өндіру әдістемесінің, дизайн әдістемесінің, морфологиялық аналитикалық бағалау әдістемесінің, жобаланған объектінің алгоритмдік зерттеу жұмысының әдістемесінің, жаттығу әдістемесінің және т. б. мазмұнына мұқият назар аударады [8, б, 84].

Бастауыш сынып оқушыларының жас және психологиялық-физиологиялық ерекшеліктерін ескере отырып, бастауыш мектепте жобалау қызметін ұйымдастырған кезде балалардың жобалау жұмыстарының тақырыптарын оқу пәндерінің мазмұнынан немесе оларға жақын

аймақтардан таңдаған дұрыс. Жоба бойынша жұмыс барысында бастауыш сынып оқушыларымен экскурсиялар, серуендер-бақылаулар, әлеуметтік акциялар өткізген жөн [9, б, 022052].

Жұмыс тәжірибесі көрсеткендей, бастауыш сыныптарда жобалық оқыту технологиясын қолдануда оқушыларды жобалық қызметке тартудың келесі кезектілігі тиімді: бастапқыда қысқа мерзімді (1-2 сабақ) бір пәндік жобалардан ұзақ мерзімді, пәнаралық, жеке жобалардан топтық және жалпы сыныпқа дейін өзгерту [10, б, 71]. Балалар бастауыш сыныптан бастап көпшілік алдында сөйлеуге үйренеді. Бұл белгілі бір жас үшін өте қиын. Бастауыш мектепте жобалық қызметтің соңғы кезеңі — жобаны таныстыру (қорғау) ерекше назар аударуды талап етеді [11, б, 311].

Бастауыш мектепте жобалық қызмет технологиясын қолданудың тиімділігі жоба тақырыбын таңдауда оқушылардың жас ерекшеліктерін ескеруге, оның түрін, құрылымын және жоба бойынша жұмыс кезінде оқушылардың қызметін үйлестіруге мұғалімнің қатысу дәрежесін анықтауға байланысты [12, б, 1014].

Негізгі ережелер. Жобалау технологиясы арқылы бастауыш сынып оқушыларының креативтілігін қалыптастыру мәселесіне теориялық талдаулар жасалып, бастауыш сынып оқушыларының креативтілік факторлар анықталды. Оқушыларды белсенді танымдық әрекетке бейімдеп, білімді өздігінен құрастыруға және креативті өнім жасауға мүмкіндік береді.

Креативтілік - ерекше идеяларды тудыру немесе ойлап табу, жаңаларын құру, дәстүрлі ойлау үлгілерінен ауытқу, проблемалық жағдайларды тез шешу қабілеті.

Жобалық технология – білім алушылардың белгілі бір мәселені шешуге бағытталған, алдын ала жоспарланған, кезең-кезеңмен ұйымдастырылатын және нақты нәтижемен аяқталатын шығармашылық-зерттеушілік іс-әрекетіне негізделген технология.

Жобалық іс-әрекет шарттарды сақтай отырып ұйымдастырылған кезде, креативтілік қабілеттерін дамытудың тиімді құралы бола алады: оны ұйымдастыру барысында қолайлы психологиялық жайлы және қауіпсіз орта қамтамасыз етіледі, бұл білім алушыларда шығармашылық көріністің ішкі кедергілерін жоюға ықпал етеді.

Материалдар мен әдістер. Мақсатқа жету және қойылған міндеттерді шешу үшін осы зерттеуде мынадай әдістерді қамтитын кешенді әдіснамалық тәсіл пайдаланылатын болады:

1. Әдебиеттерді талдау: зерттеудің басында бастауыш сынып оқушыларына жобалық оқытуды қолдануға және оның креативтіліктің дамуына әсеріне байланысты әдебиеттерге кең талдау жасалады. Бұл кезең қолданыстағы зерттеулермен танысуға, әдебиеттегі олқылықтарды анықтауға мүмкіндік береді;

2. Бағдарламалар мен тәжірибелерді салыстырмалы талдау: бастауыш сынып оқушыларының креативтілігін дамыту әлеуетін ескере отырып, жобалық оқытуды қамтитын әртүрлі білім беру бағдарламалары мен педагогикалық тәжірибелерге салыстырмалы талдау жүргізу;

3. Нәтижелер синтезі: зерттеудің соңғы кезеңінде барлық нәтижелер жиналып, талданады. Қорытындылар мен ұсыныстар әдебиеттерді, деректерді және мұғалімдер мен оқушылардың тәжірибесін талдау негізінде синтезделеді.

Нәтижелер. Деректерді, әдебиеттерді талдау нәтижесінде мақсатқа жету барысындағы міндеттерді орындадық:

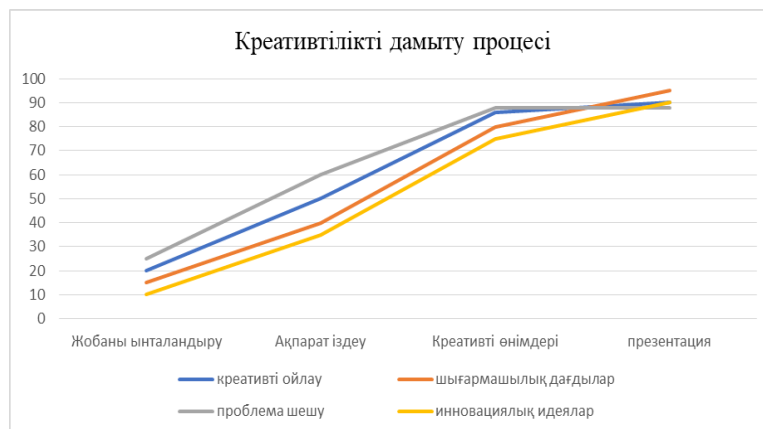
1. Жобалық оқытудың негізгі аспектілері анықталды (Кесте 1).

Кесте 1 – Жобалық оқытудың негізгі аспектілері

№	Атауы	Сипаттамасы
1	Контекстуалдылық	Жобалар әдетте нақты өмірдегі немесе еліктелген жағдайларға негізделген. Олар белгілі бір мақсатқа ие және белгілі бір проблемамен байланысты, бұл оларды оқушылар үшін мағыналы және қызықты етеді.
2	Белсенді қатысу	Жобалық оқытуға оқушылар белсенді қатысады. Олар сұрақтарды өздері тұжырымдайды, тақырыпты зерттейді, ақпарат іздейді және олардың белсенді когнитивті дамуына ықпал ететін мәселелерді шешеді

3	Ынтымақтастық	Жобалар көбінесе топтарда орындалады, бұл оқушыларға ынтымақтастық, қарым-қатынас және топтық жұмыс дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді
4	Зерттеу тәсілі	Оқушылар ақпаратты зерттеуге және талдауға, қорытынды жасауға және негізделген шешімдер қабылдауға үйренеді. Бұл аспект олардың өзін-өзі ойлау дағдыларын дамытады.
5	Шығармашылық және өзін-өзі көрсету	Жобалар көбінесе оқушыларға презентациялар, зерттеу есептері, модельдер және т.б. сияқты өнімдерді жасау арқылы өз идеялары мен шығармашылық қабілеттерін білдіруге мүмкіндік береді.

2. Жобалық оқытудың креативтілікті дамытуға әсерін көрсететін зерттеулердің практикалық мысалдары талданды.

1-сурет. «Жобалық оқытудың креативтілікті дамытуға әсерін көрсететін зерттеулердің практикалық мысалдары талданды»

Білім беру саласында жүргізілген зерттеулер жобалық оқытудың оқушылардың креативтілігін дамытуға оң әсерін көрсетеді.

- "Жобалық оқытуды зерттеу" (Edutoria) зерттеуі: Edutoria жүргізген бұл зерттеу жобалық оқытудың оқушылардың шығармашылығы мен жалпы дағдыларын дамытуға әсерін бағалады. Зерттеу жобалық оқытуға қатысатын оқушылар идеяларды қалыптастыру, ынтымақтастық және мәселелерді өз бетінше шешу сияқты шығармашылық дағдыларын сәтті дамытқанын көрсетті.

"Шығармашылықты ынталандыру үшін жобаларды пайдалану" зерттеуі (Buck Institute for Education): Buck Institute for Education жүргізген зерттеу жобалық оқыту оқушылардың шығармашылығын дамытуға ықпал ететінін растады. Жобаларға қатысатын оқушылар мұндай оқытуға қатыспағандармен салыстырғанда шығармашылық дағдылар мен көп қырлы ойлаудың жоғары деңгейін көрсетті.

"Білім берудегі жобалық оқыту және креативтілікті дамыту" зерттеуі (ұлтық зерттеу және бағалау орталығы, стандарттар және студенттік тест): бұл зерттеу жобалық оқытудың орта мектептердегі креативтілікті дамытуға әсерін бағалады. Нәтижелер жобалық оқыту оқушылардың шығармашылығын және олардың күрделі мәселелерді шешу қабілетін дамытуға ықпал ететінін көрсетті.

"Университеттік білім берудегі жобалық оқытудың тиімділігі" зерттеуі (Carnegie Mellon University): зерттеу университет контекстінде жүргізілді және жобалық оқытудың студенттердің шығармашылығына әсерін бағалады. Нәтижелер жобаларға қатысатын студенттердің шығармашылық дағдылардың жоғары деңгейін дамытып, оларды академиялық және практикалық жұмыстарда сәтті қолданғанын көрсетті.

Бұл зерттеулер жобалық оқыту білім берудің әртүрлі деңгейлерінде оқушылардың шығармашылығын дамытудың күшті құралы бола алатынын растайды.

Жоба әдісі бастауыш сыныптар үшін артықшылықтар мен шектеулерге ие. Оларды толығырақ қарастырайық:

Бастауыш сыныптарға арналған жобалық оқытудың артықшылықтары:

- Жобалау әдісі оқушылардың оқу процесіне белсенді қатысуына ықпал етеді. Балалар жобаларды құруға белсенді қатысады, бұл олардың оқуға деген қызығушылығын арттыруы мүмкін.

- Жобалар көбінесе топтарда жүзеге асырылады, бұл ынтымақтастық, топтық жұмыс және идеялармен алмасу дағдыларын дамытуға ықпал етеді.

- Жобалар оқушыларға мәселелерді шешуде және өнім жасауда шығармашылық пен тапқырлықты көрсетуге мүмкіндік береді.

- Оқушылар жоба арқылы алған білімдері мен дағдыларын іс жүзінде қолдана алады, бұл олардың материалды түсінуін күшейтеді.

Бастауыш сыныптарға арналған жобалық оқытудың шектеулері:

Уақыттың қажеттігі: жобаларды дайындау және орындау дәстүрлі оқу сабақтарына қарағанда ұзағырақ уақыт алуы мүмкін.

Мұғалімнің қолдауы қажет: мұғалімдер жобаларды орындау барысында оқушыларға қолдау көрсетуге және бағыттауға дайын болуы керек.

Бағалаудың күрделілігі: жобаларды бағалау қиын болуы мүмкін, өйткені ол субъективті болуы мүмкін және нәтижелерді ғана емес, процесі де бағалауды қажет етеді.

Ресурстар мен материалдар: кейбір жобалар бастауыш сыныптарда шектелуі мүмкін қосымша ресурстар мен материалдарды қажет етуі мүмкін.

Қызығушылықтардың әртүрлілігі: оқушылардың қызығушылықтары мен қабілеттері әртүрлі, сондықтан мұғалімдер әр баланың қажеттіліктеріне икемді және мұқият болуы керек.

3. Жобалық оқыту тәсілін бастауыш сынып оқушыларымен тиімді жүзеге асыруға ықпал ететін факторлар анықталды (Кесте 2), (Сурет 2).

Кесте 2 – Жобалық оқыту тәсілін тиімді жүзеге асыруға ықпал ететін факторлар

№	Атауы	Сипаттамасы
1	Білікті мұғалім	Мұғалім жобалық оқыту тұжырымдамасын жақсы түсініп, оқушыларды ұйымдастыру және ынталандыру дағдыларына ие болуы керек. Құзыретті мұғалім жобаның процесі мен нәтижелерін дұрыс бағалай алады.
2	Оқушыларды ынталандыру	Оқушылардың жобаны орындауға ынталы болуы маңызды. Олар үшін қызықты және өзекті тақырыптарды таңдау олардың белсенділігі мен қатысуын ынталандыруы мүмкін.
3	Нақты мақсаттар	Мұғалім жобаның мақсаттарын нақты анықтауы керек. Бұл оқушыларға олардан не күтілетінін және не нәрсеге ұмтылатынын түсінуге көмектеседі.
4	Топтық жұмыс	Топтық жұмыс оқушылармен идеялармен алмасуға, бір-бірінен үйренуге және топтық жұмыс дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді. Теңдестірілген және функционалды топтарды қамтамасыз ету маңызды.
5	Ресурстар мен жабдықтар	Қажетті ресурстарға, кітапханаларға, компьютерлерге, интернетке және материалдарға қол жеткізу оқушыларға өз идеяларын зерттеуге және жүзеге асыруға көмектеседі.
6	Таңдау еркіндігі	Студенттерге зерттеу тақырыптары мен әдістерін таңдауға мүмкіндік беру керек, бұл олардың тәуелсіздігін дамытуға ықпал етеді.
7	Бағалау және кері байланыс	Бағалау процесі объективті және әділ болуы керек. Оқушыларға өз қателіктерінен сабақ алу үшін кері байланыс беру де маңызды.

Сурет – 2. «Жобалық оқыту тәсілін тиімді жүзеге асыруға ықпал ететін факторлар»

Жобалық оқытудың тиімділігін қамтамасыз ететін негізгі факторлар сараланған. Атап айтқанда, білім алушының танымдық белсенділігі, мұғалімнің фасилитаторлық және бағыттаушы рөлі, топтық және ынтымақтастықта жұмыс істеу ортасының қалыптасуы, проблемалық жағдаяттардың құрылуы, пәнаралық байланыстардың жүзеге асырылуы және білім мазмұнын өмірлік тәжірибемен ұштастыру маңызды шарттар ретінде қарастырылады.

Талқылау. Әдебиеттер мен зерттеулерді талдаудың негізгі тұжырымдарының бірі-бастауыш сынып оқушыларының шығармашылығын дамытуда жобалық оқытудың тиімділігін растау. Көптеген зерттеулер жобалық оқыту арқылы балалар шығармашылық ойлау, Тәуелсіздік, зерттеушілік тәсіл және ынтымақтастық дағдыларын дамытатынын көрсетеді. Алайда, бастауыш сыныптарда жобалық оқытуды сәтті жүзеге асыру әдістемені балалардың жас ерекшеліктеріне бейімдеудің арнайы тәсілін қажет ететіндігін атап өткен жөн. Кіші оқушылар үшін мұғалімдер түсіністік пен белсенділікті қамтамасыз ету үшін қосымша құралдар мен әдістерді қажет етуі мүмкін. Жобалық оқыту оқушылардың шығармашылығына ықпал етеді, бірақ бұл жалғыз әдіс емес екенін ескеру маңызды. Ол балалардың жан-жақты дамуын қамтамасыз ету үшін басқа білім беру стратегияларымен толықтырылуы керек. Жобалық оқытуды басқа әдістермен біріктіру шығармашылықты дамытудың ең тиімді әдісі болуы мүмкін. Мұғалімдер жобалық оқытуды сәтті жүзеге асыруда шешуші рөл атқарады. Олар зерттеу және шығармашылық процесінде оқушыларды қолдауға және бағыттауға дайын болуы керек. Жобалық оқыту мұғалімнен тәлімгердің рөлін ғана емес, ұйымдастырушы мен мотиваторды да талап етеді. Бұл әдістің қазіргі білім берудегі өзектілігі сақталады және оны одан әрі жетілдіру жаңа педагогикалық жетістіктер мен инновацияларға әкелуі мүмкін.

Қорытынды. Бұл мақалада бастауыш сынып оқушыларының креативтілігін дамыту құралы ретінде жобалық оқытудың рөлі зерттелді. Зерттеудің мақсаты мен міндеттерін, мәселенің өзектілігін, әдеби шолуды, зерттеу әдістерін, нәтижелерін және пікірталастарын қоса алғанда, осы тақырыптың әртүрлі аспектілері қарастырылады. Қорытындылай келе, жобалық оқыту бастауыш сынып оқушыларының креативтілігін дамытудың қуатты құралы деп айтуға болады. Ол бейімделуді, мұғалімнің белсенді рөлін және басқа оқыту әдістерімен салыстырмалы талдауды қажет етеді. Бұл әдісті тиімді пайдалану білім беру процесін едәуір байыта алады және оқушыларды шығармашылық барған сайын маңызды құзыреттілікке айналатын заманауи әлемге дайындай алады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі:

1. Марченко А.А. Проектная деятельность как условие развития творческих способностей младших школьников //Педагогика и психология образования. – 2021. – №. 2. – С. 31-40.
2. Рахимова М.Х. Формирование креативности у детей дошкольного возраста (4-7 лет) //Проблемы педагогики. – 2019. – №. 6 (45). – С. 28-30.
3. Петрова А.О. Реализация методики проектного обучения английскому языку в старших классах школы //Исследование различных направлений современной науки: социальные и гуманитарные науки. – 2023. – С. 26-28.

4. Рабинович П.Д. и др. Школа возможностей: проектное обучение //Образовательная политика. – 2019. – №. 1-2 (77-78). – С. 33-49.
5. Сорокина Т.А. Проектная деятельность в начальной школе//педагог-профессионал в школе будущего. – 2020. – С. 216-220.
6. Толкова Н.М., Енова И.В. Проектное обучение в начальном общем образовании //Лучшая научная работа 2022. – 2022. – С. 72-75.
7. Сулейманова Ф.М., Тыщенко И. И. Технология проектного обучения в начальной школе //Наука и образование: новое время. – 2018. – №. 2. – С. 735-737.
8. Алиева С.А. и др. Теоретические аспекты формирования познавательного интереса у учащихся начальной школы в проектной деятельности //Учитель создает нацию (А-ХА Кадыров). – 2022. – С. 84-90.
9. Putri S. U., Sumiati T., Larasati I. Improving creative thinking skill through project-based-learning in science for primary school //Journal of Physics: Conference Series. – IOP Publishing, 2019. – T. 1157. – №. 2. – С. 022052.
10. Aldabbus S. Project-based learning: Implementation & challenges //International Journal of Education, Learning and Development. – 2018. – T. 6. – №. 3. – С. 71-79.
11. Ridlo S. et al. Critical thinking skills reviewed from communication skills of the primary school students in STEM-based project-based learning model //Journal of Primary Education. – 2020. – T. 9. – №. 3. – С. 311-320.
12. Indrawan E., Jalinus N. Review project based learning //International Journal of Science and Research (IJSR). – 2019. – T. 8. – №. 4. – С. 1014-1018.

References:

1. Marchenko A.A. Proektnaya deyatel'nost' kak uslovie razvitiya tvorcheskikh sposobnostej mladshih shkolnikov //Pedagogika i psihologiya obrazovaniya. – 2021. – №. 2. – pp. 31–40.
2. Rakhimova M.Kh. Formirovanie kreativnosti u detej doshkol'nogo vozrasta (4-7 let) //Problemy pedagogiki. – 2019. – №. 6 (45). – pp. 28–30.
3. Petrova A.O. Realizaciya metodiki proektnogo obucheniya anglijskomu yazyku v starshih klassah shkoly //Issledovanie razlichnyh napravlenij sovremennoj nauki: social'nye i gumanitarnye nauki [Implementation of the methodology of project-based English language teaching in high school] //Issledovanie razlichnyh napravlenij sovremennoj nauki: social'nye i gumanitarnye nauki [Research of various directions of modern science: social and humanitarian sciences], 26-28 (2023). [in Russian]
4. Rabinovich P.D. Shkola vozmozhnostej: proektnoe obuchenie [School of Opportunities: Project-based learning] //Obrazovatel'naya politika [Educational policy], №. 1-2 (77-78), 33-49 (2019). [in Russian]
5. Sorokina T.A. Proektnaya deyatel'nost' v nachal'noj shkole [Project activity in primary school] //pedagog-professional v shkole budushchego [professional teacher at the school of the future], 216-220 (2020). [in Russian]
6. Tolkova N.M., Enova I.V. Proektnoe obuchenie v nachal'nom obshchem obrazovanii [Project-based learning in primary general education]//Luchshaya nauchnaya rabota 2022 [The best scientific work 2022], 72-75 (2022). [in Russian]
7. Sulejmanova F.M., Tyshchenko I. I. Tekhnologiya proektnogo obucheniya v nachal'noj shkole [Technology of project-based learning in primary school]//Nauka i obrazovanie: novoe vremya [Science and education: a new time], 2, 735-737 (2018). [in Russian]
8. Alieva S.A. i dr. Teoreticheskie aspekty formirovaniya poznavatel'nogo interesa u uchashchihsya nachal'noj shkoly v proektnoj deyatel'nosti [Theoretical aspects of the formation of cognitive interest in primary school students in project activities] //Uchitel' sozdaet naciyu [The teacher creates a nation], 84-90 (2022). [in Russian]
9. Putri S. U., Sumiati T., Larasati I. Improving creative thinking skill through project-based-learning in science for primary school //Journal of Physics: Conference Series. – IOP Publishing, 2019. – T. 1157. – №. 2. – С. 022052.
10. Aldabbus S. Project-based learning: Implementation & challenges //International Journal of Education, Learning and Development. – 2018. – T. 6. – №. 3. – С. 71-79.
11. Ridlo S. et al. Critical thinking skills reviewed from communication skills of the primary school students in STEM-based project-based learning model //Journal of Primary Education. – 2020. – T. 9. – №. 3. – С. 311-320.
12. Indrawan E., Jalinus N. Review project based learning //International Journal of Science and Research (IJSR). – 2019. – T. 8. – №. 4. – С. 1014-1018.